

## Imperialismen och kriget i Ukraina

### Debatt mellan Alex Callinicos och Gilbert Achcar debatterar

Denna debatt mellan Callinicos, som är en ledande medlem i brittiska Socialist Workers Party, och Achcar som är ledande i Fjärde internationalen, publicerades först i SWP:s tidning *Socialist Worker* och sedan 27/3 i australienska *Links International Journal of Socialist*, varifrån vi översatt den. Observera att nedan ingår 2 inlägg av Callinicos och ett av Achcar.

#### Lästips – fler texter som har med den debatterade frågan att göra:

[Nej till Putins invasion av Ukraina! Stöd det ukrainska motståndet!](#) (uttalande från Fjärde internationalen)

Mark Johnson och Pierre Rousset: [Tesar om fredsrörelsen och solidariteten med Ukraina](#)

Gilbert Achcar: [Om kriget i Ukraina](#) (där ingår de artiklar som Callinicos refererar till)

Phil Hearse: "NATO, imperialismen och kriget" i samlingen [Ukraina-kriget 20 mars 2022](#)

#### Alex Callinicos:

I de vanliga medierna framställs kriget i Ukraina som en kamp mellan "demokrati", representerad av Ukraina och dess uppbackare i Väst, och "auktoritärt styre" i form av Vladimir Putins regim i Ryssland. Men det är alldeles för förenklat.

Exempelvis är kanske den polska högerregimen den som mest entusiastiskt backar upp Ukraina. En regim som EU har ögonen på för sina auktoritära tendenser. Putin får stöd av Indien, som trots sin egen brutalt fascistiska regering ändå är en demokrati med flera partier.

Mediernas sätt att rama in konflikten syftar till att likställa det västliga blocket av liberala kapitalistiska stater med "det internationella samfundet". Det handlar också om att förneka all legitimitet åt intressena hos rivalerna till detta block på grund av att de är "auktoritära". Detta glöms dock alltid när det blir fråga om, exempelvis, det blodiga självhärskardömet i Saudi-arabien.

Finns det då bättre teoretiska ramverk för att förstå konflikten? En sådan tillgång är idén om imperialism. Putin verkar ju sikta på att återupprätta det gamla tsarvälde, som krossades av ryska revolutionen i oktober 1917.

Men det gäller att ha klart för sig vad som avses med imperialism. Vi kan förstå det som en företeelse som spänner över historiska epoker, som det sätt mäktiga stater använder för att dominera, erövra och exploatera samhällen i grannskapet.

Detta har präglat klassamhällen i tusentals år och går tillbaka på de gamla persiska, kinesiska och romerska imperierna. Nu agerar Ryssland helt klart som en imperialistiskt i detta avseende genom sitt försök att hamra ner den ukrainska staten till underkastelse och stycka upp dess territorium. Men räcker det med att begripa konflikten i de termerna?

Den libanesiske marxisten Gilbert Achcar tycks anse det. Han har framlagt vad han betecknar som "en radikal antiimperialistisk ståndpunkt" som helt fokuserar på kampen mellan Ryssland och Ukraina.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Artikeln som Callinicos citerar här, "Sex vanliga frågor om en antiimperialistisk politik idag och kriget i Ukraina" ingår i: [Om kriget i Ukraina](#)

Ett framgångsrikt ryskt övertagande av Ukraina skulle uppmuntra USA att återgå till linjen att erövra världen med våld inom ramen för en ökad ny kolonial uppdelning av världen och ökade globala motsättningar, medan ett ryskt misslyckande – tillsammans med USA:s misslyckanden i Irak och Afghanistan – skulle stärka det som Washington kallar ”Vietnamsyndromet”.

Det vore ju bra om Ukrainas folk lyckades driva bort den ryska invasionen. Men det finns ett litet problem med Achcars argument om att detta skulle försvaga USA och Nato. De backar nu entusiastiskt upp ukrainarna, öser vapen över dem och ökar på sina egna militärbudgetar.

Om Ryssland, tack vare dessa insatser och de ukrainska soldaternas mod, besegrades skulle USA och dess allierade då svara med att avrusta och upplösa Nato? Givetvis inte. De skulle se det som en seger för egen del och ytterligare stärka Nato. USA skulle känna sig styrkt i sin världshistoriska kamp med den verkliga utmanaren av dess hegemoni, Kina.

Det som saknas i Achcars synsätt, och hos andra inom vänstern som duckar för frågan om Nato som Paul Mason, är den mer historiskt specifika förståelsen av imperialismen som marxismen står för. Vi kan se denna teori framträda redan i Karl Marx´ *Kapitalet* på 1860-talet. Men den utvecklas mer systematiskt i början av 1900-talet vid tiden för första världskriget.

Marxister ställdes inför en verklighet som liknade vår egen. Den radikale liberale ekonomen J A Hobson skrev: ”Det nya med nutida imperialism ... består främst i att den anammats av flera nationer. Tanken på flera konkurrerande imperier är till stor del modern.”

Den geopolitiska konkurrensen tog sig uttryck i konflikter om territorium – de kolonier och halvkolonier som de största staterna ville härska över – och i en accelererande kapprustning. Marxismens teori om imperialismen hade utvecklats för att förklara denna rivalitet, som ledde till två världskrig, 1914-18 och 1939-45, då världen dränktes i blod.

Det handlade om en teori om kapitalistisk imperialism. Den ryske revolutionären Vladimir Lenin kallade imperialismen för kapitalismens högsta stadium. Hans polsk-tyska kamrat Rosa Luxemburg skrev: ”Imperialismens kärna består just i att kapital från de gamla kapitalistiska länderna expanderar till nya regioner och ekonomisk konkurrens och politisk kamp mellan dem om nya områden.”

För att uttrycka det annorlunda representerar kapitalistisk imperialism en korsning av ekonomisk och geopolitisk konkurrens. Ekonomisk konkurrens är kapitalismens drivkraft – rivaliserande företag strider med varandra, investerar i förbättrad och ökad produktion för att skaffa sig större marknadsandelar.

I slutet av 1800-talet underställdes den geopolitiska kampen mellan olika stater kapitalismens logik av konkurrerande ackumulation.

Detta avspeglade förändringar av såväl krigföring som av kapitalismen. Kriget hade industrialiserats när militär makt kom att vara beroende av massproduktion för att beväpna, understödja och förflytta stora arméer. Därför måste staterna främja industrikapitalism.

Samtidigt ökade kapitalistiska företag i storlek och började operera globalt. De var beroende av statligt stöd gentemot sina rivaler. Under depressionen i slutet av 1800-talet blev erövring av kolonier en kompensation för sviktande lönsamhet.

Kapitalistisk imperialism handlar därför inte bara om stora stater som plågar och erövrar mindre stater – även om det finns gott om den varan. Det är ett globalt system av inomkapitalistisk konkurrens. Precis som före första världskriget innebär imperialismen idag geopolitisk konkurrens mot bakgrund av global ekonomisk integration.

Kontrahenternas makt beror på deras ställning i den internationella kapitalistiska ekonomin. USA dominerar finanser och högteknologi. Kina har en omfattande tillverkningsapparat och Ryssland förlitar sig på export av energi. I dag kan man kanske tala om sex ledande imperialiststater – USA, Kina, Ryssland, Storbritannien, Frankrike och Tyskland.

Den viktigaste motsättningen är mellan USA och Kina, vars ledare siktar på att ersätta Washingtons hegemoni, i första hand i regionen kring Indiska Oceanen och Stilla havet. Men den ryska imperialismen, som manövrerar för att återskapa sin makt, skapar en triangelkonflikt.

De stora länderna i Västeuropa dras åt olika håll. De är beroende av rysk energi och lockas av den stora kinesiska marknaden – men, som för närvarande, till sist sluter de ändå upp bakom USA. Och denna förståelse av kapitalistisk imperialism som något som inbegriper ett system av rivalitet mellan olika stater är något som helt saknas i Achcars analys.

Han förnekar att kriget i Ukraina handlar om en konflikt mellan imperialister.:

Om alla krig där respektive sida stöds av en imperialistisk rival skulle kallas ett interimperialistiskt krig, så skulle alla krig i vår tid vara interimperialistiska, ty som regel räcker det att en av de rivaliserande imperialismerna stöder ena sidan för att den andra imperialismen ska stöda den motsatta sidan. Ett interimperialistiskt krig handlar inte om det. Det är ett direkt krig (och inte ombuds-krig) mellan två makter, som var och en försöker invadera den andra statens territoriella och (ny-)koloniala område.

Det är alldeles för snävt. USA bedrev ett krig via ombud mot Sovjetunionen sedan det senare försökt erövra Afghanistan i slutet av 1979.

Tillsammans med allierade som Storbritannien, Saudiarabien och Pakistan beväpnade man och tränade de mujahediner som gjorde motstånd mot den sovjetiska ockupationen. Konflikten bidrog till att tömma Sovjet på tillgångar och moral under slutet av kalla kriget. Givetvis hade mujahedinerna en egen politisk agenda. Det stod klart sedan Sovjet dragit tillbaka sina trupper 1989, vilket kulminerade i talibanernas stöd till al-Qaida och kampen mot USA:s ockupation efter attackerna i New York och Washington den 11 september.

Men USA hade en avgörande roll i den viktiga slutepisoden av kalla kriget. Givetvis är skillnaderna enorma mellan dagens Ukraina och Afghanistan på 1980-talet.

Det finns dock en viktig likhet genom att de västliga imperialiststaterna utnyttjar Ukrainas nationella kamp mot rysk imperialism för egna intressen.

Interimperialistisk kamp och nationella försvarskrig är ofta sammanvävda. Första världskriget började när den österrikisk-ungerska dubbelmonarkin attackerade Serbien, som man anklagade för att ligga bakom mordet på kronprins Franz Ferdinand. Sedan fick Serbien stöd av Ryssland, vilket ledde till en eskalerande process av militära mobiliseringar som slutade i ett förfärligt allmänt krig.

Den tyske marxisten Karl Kautsky ansåg att den roll som utgjordes av Serbiens kamp för nationellt självbestämmande innebar att konflikten inte enbart var ett imperialistiskt krig. Lenin replikerade, ”För Serbien, dvs för kanske en procent av deltagarna i det pågående kriget, är kriget en fortsättning av den borgerliga frihetsrörelsen. För resterande 99 procent är kriget en fortsättning på den imperialistiska politiken.” Naturligtvis finns det mer i vågskålen nu, eftersom bara Ukraina och Ryssland är involverade i direkta strider.

Natoländernas vilja att hålla sig borta från striderna – i första hand för att undvika ett kärnvapenkrig med Ryssland – påverkar likväl inte det faktum att de gör allt utom att direkt blanda sig i för att kunna besegra Ryssland. Också det är ”en fortsättning på den imperialistiska politiken”.

Marxismens teori om imperialismen är politiskt betydelsefull. Utan den står vi kort och gott bara inför en kamp mellan två rivaliserande nationalstater. Men när vi väl insett imperialismens roll kan vi identifiera de klassmotsättningar som ingår. Vi kan se den tråd av klassintressen som förenar inte bara de ryska värnpliktiga som dör i Putins krig och deras familjer hemmavid som sargas ekonomiskt av de västliga sanktionerna.

Den tråden binder också samman alla arbetande runt om i världen, som på grund av kriget drabbas av prishöjningar på livsmedel och energi och hotas av nukleär förstörelse. Det enar dem alla mot de härskande klasser, som är fullt upptagna med att underblåsa detta förfärliga krig.

## **Gilbert Achcar: Kriget i Ukraina är den ryska imperialismens aggressionskrig**

[Från *Anti-Capitalist Resistance*]

Bäste Alex,

Jag läste med intresse din kritik av mitt synsätt i *Socialist Worker*, daterad 27 mars. Du och jag har en ganska lång tradition av att debattera. Det är något jag alltid välkomnar, eftersom våra debatter brukar föras som de borde mellan marxister, dvs i kamratlig anda och fria från avsiktliga förvrängningar och illasinnade angrepp, dessvärre är alltför vanligt inom stora delar av en vänster, som fortfarande tyngs av det avskyvärda arvet från stalinismen.

Den källa du citerar är min artikel ”Sex vanliga frågor om en antiimperialistisk politik idag och kriget i Ukraina”. Poängen i din kritik är att jag bortser från den interimperialistiska karaktären av konflikten i Ukraina. Som jag ska försöka visa baseras din kritik på en ganska inkonsekvent definition av det pågående kriget, vilket jag uppfattar som en följd av att du försöker sitta på två stolar – den som består av en genuin marxistisk analys av det pågående kriget och den som består av samma ”neo-campistiska” attityd som präglar en stor del av den brittiska antikrigsrörelsen, som du varit nära knuten till i många år.

Du skriver, ”Det som saknas i Achcars hållning” – för att sedan tillägga, ”och hos andra inom vänstern som duckar för frågan om Nato” som om det skulle vara fallet med mig också – ”är den mer historiskt specifika förståelsen av imperialismen som marxismen står för”. Sedan tar du på dig professorshatten och ger dig in på en pedagogisk förklaring av modern imperialism, som ”inte bara handlar om att stora stater plågar och erövrar mindre stater – även om det finns gott om den varan. Det är ett globalt system av inter-imperialistisk konkurrens.” Och sedan avslutar du med: ”Men denna förståelse av kapitalistisk imperialism som ett system av inomstatlig rivalitet saknas fullständigt i Achcars analys.”

Den anklagelsen är ganska märklig för att komma från dig, Alex, av alla människor, eftersom du 2010 i *International Socialism Journal* publicerade den recension jag skrivit om en av dina böcker, som just diskuterade din syn på den aktuella inom-imperialistiska rivaliteten.

Du är heller inte obekant med vad jag skrivit om Natos expansion sedan slutet av 1990-talet och många andra inlägg under åren, som den intervju en rysk kamrat gjorde med mig i samband med det förra kriget i Ukraina 2014. Och om du brytt dig om att kontrollera vad jag skrev om det som nu pågår i Ukraina – vilket du borde ha gjort innan du gav dig in på att kritisera min ståndpunkt – skulle du ha upptäckt att jag från allra första början placerade kriget i en kontext av fiendskapen mellan Ryssland och västliga makter ledda av Washington.

Jag behöver således verkligen inte någon lektion om den inom-imperialistiska karaktären av det pågående kriget och Natos roll, eller hur? Vad blir då sedan kvar av din kritik? Det långa stycket om imperialismen tjänar i själva verket till att späda ut din viktigaste oenighet med min ståndpunkt, som handlar om karaktären av dagens krig i Ukraina. Jag karakteriserade det

som ett aggressionskrig av den ryska imperialismen mot Ukraina och därför 1) ett plundringskrig på den storryska chauvinismens vägnar för den ryska imperialismens vidkommande och 2) ett rättfärdigt krig av de ukrainska soldaterna i kampen mot den ryska invasionen av deras land.

Du medger att ”det vore ju bra om Ukrainas folk klarade av att driva bort den ryska invasionen”. Men sedan ger du dig in på ett invecklat försök att förklara vad du felaktigt påstår att jag förnekar, nämligen att ”kriget i Ukraina handlar om en konflikt mellan imperialistiska makter”. Detta är ett olyckligt försök att dölja frågan genom att sudda ut skillnaden mellan ”krig” och ”konflikt”. Ingen förnekar – och definitivt inte jag – att det föreligger en inom-imperialistisk konflikt bakom kriget i Ukraina. Men det argument du citerar av mig handlar inte om det, utan om det faktum att kriget i Ukraina inte är ett inom-imperialistiskt krig, trots att det helt uppenbart sker mot bakgrund av en inom-imperialistisk konflikt.

Vad är då skillnaden? Ganska uppenbar egentligen ur det leninistiska perspektiv som du gillar att hänvisa till – hade kriget i Ukraina varit inter-imperialistiskt skulle internationalister ha förordat revolutionär defaitism på båda sidor. Eftersom det inte är något inter-imperialistiskt krig står revolutionär defaitism bara på dagordningen i Ryssland, medan, vilket du själv medger, ”det ju vore bra om Ukrainas folk klarade av att driva bort den ryska invasionen”.

Som jag sade i ett av de stycken du citerar: ”Ett inter-imperialistiskt krig ... är ett direkt krig, inte något via ombud, mellan två makter, där var och en försöker erövra territorium och den andres (neo)-koloniala domäner.” Detta kommenterar du med: ”Detta är alldeles för snävt.” Och sedan fortsätter du med att förklara att i Afghanistan 1976-1989 stödde USA och dess regionala bundsförvanter islamister mot Sovjetunionen. Än sen? Betyder det att Afghanistan i sig var ett inter-imperialistiskt krig? Du kunde ha valt andra exempel också – i Vietnam stödde Sovjetunionen – som enligt din politiska tradition var statskapitalistiska – vietnameserna mot USA:s aggression. Betyder det att Vietnam var ett ”inter-imperialistiskt krig”? Borde internationalister på båda sidor ha förordat revolutionär defaitism i det kriget? Absolut inte, givetvis.

Ditt försök att åkalla Lenin till stöd för din ståndpunkt är inte övertygande, dessvärre. Du citerar hans svar till dem som förordade rätten till självförsvar under första världskriget genom att hänvisa till Serbiens kamp för självbestämmande. ”För Serbien, dvs kanske för en procent av deltagarna i det pågående kriget är kriget en fortsättning på den borgerliga frihetsrörelsen. För de resterande 99 procenten är kriget en fortsättning på imperialismens politik.” Men sedan begränsar du ditt eget sätt att använda citatet genom att tillfoga: ”Naturligtvis finns det mer i vågskålen nu, eftersom bara Ukraina och Ryssland är direkt involverade i striderna.”

Men det är ju en avsevärd skillnad, eller hur? Låt mig ge dig ett annat Lenincitat, från hans berömda pamflett 1915 om ”Socialismen och kriget”<sup>2</sup>, där han förklarade bolsjevikernas hållning till första världskriget och diskuterade olika sorters krig. Beträffande Tysklands invasion av Belgien i början av kriget skrev Lenin:

De tyska imperialisterna kränkte skamlöst Belgiens neutralitet, vilket krigförande stater, som vid behov trampar *alla* fördrag och förpliktelser under fötterna, alltid och överallt har gjort. Låt oss anta att alla stater, som är intresserade av att de internationella fördragen efterlevs, förklarade krig mot Tyskland och ställde krav på att Belgien skulle bli fritt och gottgöras. I detta fall skulle socialisterna naturligtvis sympatisera med Tysklands fiender. Men saken är just den, att ”trippel- [och kvadruppel-] ententen” *inte* för krig för Belgiens skull – detta är mycket väl känt, och endast hycklare söker dölja det. Storbritannien plundrar Tysklands kolonier och Turkiet, Ryssland plund-

<sup>2</sup> Lenin: [Socialismen och kriget](#)

rar Galizien och Turkiet, Frankrike vill ha Elsass-Lothringen och t o m vänstra Rhenstranden ...

Jag hoppas att detta tillräckligt klargör vikten av att dra en klar skiljelinje mellan ett krig som förs av ett land som en imperialistisk makt försöker underkuva, även när rivaliserande imperialistiska makter stöder motståndet i detta land (Lenin säger till och med att även om de ”förklarade krig” på dess vägnar, vilket är en värdelös hypotes enligt min uppfattning, eftersom andra imperialistiska makter bara skulle förklara krig för sina egna imperialistiska intressen, oavsett vad de säger), och ett imperialistiskt plundringskrig som första världskriget var det mest klassiska exemplet på det.

”För mig verkar det dessutom helt uppenbart”, skrev jag, ”att en rysk seger skulle stärka krigshetsen och trycket för ökade militära utgifter i NATO-länderna betydligt, något som redan har fått en flygande start, medan ett ryskt nederlag skulle ge mycket bättre villkor för vår kamp för allmän nedrustning och upplösning av NATO”. På detta svarar du: ”Om, tack vare [Natos] insatser och de ukrainska soldaternas mod, Ryssland besegrades skulle USA och dess allierade då reagera genom att avrusta och upplösa Nato? Givetvis inte. De skulle fira resultatet som en seger för sig själva och ytterligare stärka Nato.”

Har någon verkligen påstått något annat? I varje fall inte jag, men det var inte det jag var ute efter heller. Det är något mycket enklare – om Ryssland lyckats krossa motståndet i Ukraina, ta kontrollen över hela landet och genomföra en ”regimförändring”, vilket uppenbart var Putins avsikt och kalkyl, skulle våra röster i kampen för en drastisk minskning av militärutgifterna och upplösning av Nato fullständigt ha drunknat i en tsunami av chauvinistisk krigshets.

Då Ukrainas motstånd redan tagit kål på myten om den allsmäktiga ryska krigsmakten – och än mer skulle så bli fallet om detta krig ledde till att man slog tillbaka Rysslands imperialistiska mål (inom de gränser som är möjliga med tanke på den stora obalansen i styrkeförhållandena) – är min uppfattning att detta stärker våra argument mot kriget mot den rådande tendensen att överdriva det ”ryska hotet” i syfte att motivera ökade militära satsningar och ytterligare utvidgning av Nato.

Kamratligen

Gilbert

### **Alex Callinicos: ”Den marxistiska hållningen är att erkänna både ett interimperialistiskt krig och ett krig till försvar av nationen för Ukrainas del”**

Bäste Gilbert,

Jag är glad över att du valt att svara på min artikel om ”Imperialismen och kriget i Ukraina”. Det här handlar inte främst om vad du skrivit om Ukraina, utan om ett försök att visa relevansen av marxismens teori om imperialismen för att kunna förstå den förfärliga situation som uppstått. Men jag tänker använda en del av vad de sagt till att illustrera vad jag anser vara en felaktig tendens hos den radikala vänstern att helt fokusera på kampen mellan Ukraina och den ryska imperialismen och bortse från den roll USA och Nato spelar.

Som du påpekar har vi som vänner och kamrater under åren haft flera fruktbara meningsutbyten som både lyckats undvika överdrifter och missförstånd. Därmed kanske den här diskussionen kan bidra till klargöranden. Med detta sagt tycker jag varken det är särskilt kamratligt eller korrekt att anklaga mig för att dela den ”neo-campistiska inställning som präglat en stor del av den brittiska antikrigsrörelsen, som du haft nära band till i många år”.

”Campism” är den attityd en del inom vänstern intar för att kunna underordna klasskampen till geopolitisk rivalitet mellan stormakterna, där ett block betecknas som ”reaktionärt” och det andra ”progressivt”. Det uppstod under kalla kriget. Du kan knappast anklaga mig för den sortens ”campism”. Tony Cliff grundade vår tendens på parollen ”Varken Washington eller Moskva, utan Internationell socialism”, där han betraktade båda sidor i det kalla kriget som imperialistiska utsugarblock.

”Campismen” har onekligen återuppstått på senare år, främst i de fall som handlat om att stödja den blodiga Assadregimen i Syrien eller för att ursäka Rysslands annektering av Krim 2014. Men *Socialist Workers Party* har avvisat både dessa ståndpunkter. Det skulle vara ett onödigt slöseri med utrymme att här dokumentera all min hårda kritik av vad du kallar ”neo-campismen”. Men du vet mycket väl att den Internationella Socialistiska Tendensen kraftfullt stött den syriska revolutionen och våra kamrater i Syriska revolutionära vänsterströmningen har deltagit i den.

Det stämmer att ledningen för *Stop the War Coalition* (STW) sviktat i båda dessa frågor. Men än en gång, vi klargjorde vad vi var oeniga om samtidigt som vi fortsatte att stödja STW. Lyckligtvis intar den en klarare position nu där man både tar avstånd från Rysslands invasion av Ukraina och Natos roll i Central- och Östeuropa. Jag tycker att du ska ta tillbaka anklagelsen om ”neo-campism”.

Vad är det då som skiljer oss åt? Det finns en berömd episod i ”Pang i bygget”, tv-serien från 1970-talet, där temat är ”Säg ingenting om kriget” till några tyska turister. Nåja, det finns en stor del av vänstern som tillhör vad man skulle kunna kalla ”Säg ingenting om kriget”-tendensen. Och dessvärre måste jag säga att du bjuder på en sofistikerad version av den ståndpunkten.

Du klagar över att jag tar på mig ”professorshatten och ger mig in i en pedagogisk utläggning om modern imperialism” och dess karaktär av ett globalt system av inter-imperialistisk konkurrens när du redan kan allt om detta. Jag kan säga två saker om det.

För det första, som jag redan sagt, var inte artikeln riktad till dig. För det andra kan du faktiskt allt om imperialismen såväl historiskt som i dess nuvarande form. Jag erinrar mig särskilt en utmärkt artikel du skrev i *New Left Review* 1998 om USA:s strategi efter kalla kriget. Rubriken ”The Strategic Triad – The United States, Russia and China” och artikelns innehåll har stor relevans även idag.

Det märkliga är att den analysen till stor del inte återfinns i vad du skrivit om Ukraina. I din första text i frågan, ”PM om en radikal antiimperialistisk ståndpunkt om kriget i Ukraina” fanns exakt en enda mening om frågan om Natos utvidgning.

Resten handlar om vad vänstern bör göra åt kampen mellan Ukraina och Ryssland. I din senare text rättfärdigar du denna fokusering, något som jag redan kritiserat, genom att förneka att kriget både är ett krig för nationellt försvar och ett inter-imperialistiskt krig. Men dina argument är ganska svaga.

Du skriver: ”Om varje krig där någon sida får stöd av en imperialistisk rival skulle kallas inter-imperialistiskt krig då skulle alla krig i våra dagar vara inter-imperialistiska, eftersom det som regel räcker med att en av de rivaliserande imperialisterna stödjer en part för att någon annan ska stödja motparten. Ett inter-imperialistiskt krig ser inte ut så. Det är ett direkt krig, inte via ombud, mellan två makter, där var och en försöker invadera den andres territorium och (neo)koloniala domäner, något som mycket tydligt framgick under första världskriget. Det är ett ’plundringskrig’ från båda håll, som Lenin brukade kalla det.”

Denna definition, enligt vilken ett inter-imperialistiskt krig måste vara något där båda sidor försöker erövra den andres territorium, stämmer inte ens på andra världskriget. Brittisk och fransk imperialism hade inget intresse av att erövra tyskt territorium, utan att behålla sina redan överansträngda imperier. Och Hitler var inte speciellt intresserad av dem. Det han var ute efter var Östeuropa och Sovjetunionen.

Ditt försök att per definition utesluta möjligheten av att inter-imperialistiska krig bedrivs via ombud är också tveksamt. Man måste titta konkret på situationen och hur olika krig utvecklas. Koreakriget 1950-53 var, som Cliff sade vid den tiden, ett inter-imperialistiskt krig där Sovjetunionen utnyttjade Nordkorea och Kina som ombud mot USA och dess allierade. Det stämmer att den nordkoreanske ledaren Kim Il-sung var angelägen om att invadera södern och återförena den koreanska halvön. Men Stalin uppmuntrade och stödde honom, delvis för att få tillgång till varmvattenshamnarna i Sydkorea, delvis för att närmare binda upp den mer motsträvige Mao Zedong till Sovjetblocket.

Vietnamesernas kamp var något helt annat. Drivkraften där var den nationella befrielsekampen under kommunistpartiets ledning, som successivt tog sig an fransmän, japaner och USA-imperialismen. Sovjetunionen gav omfattande militärt stöd, men ledde inte kriget på något som helst vis och oroad sig under slutfasen i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet för att det skulle kunna störa försöken att nå avspänning med USA.

Vi måste göra samma konkreta bedömning av det pågående kriget. Det råder inget tvivel om den starka nationalkänslan i Ukraina och som stärkts av invasionen. Men det går heller inte att bortse från USA:s och Natos aktiva engagemang. Och inte heller stämmer detta in på det imaginära fall du citerar från Lenin, som du för övrigt själv kallar en ”oanvändbar hypotes”, om att det ”internationella samfundet” skulle ha ingripit för att slå tillbaka en tysk invasion i Belgien.

Det är inte var som sker nu. USA gjuter nytt liv i sin allians med resten av Nato i sin långsiktiga kamp mot de båda andra medlemmarna av din ”strategiska triad”, Kina och Ryssland. Tvärtemot dina försök att förneka det är det också många viktiga stater som inte stödjer Ukraina och Väst.

Enligt Edward Lucas på *Financial Times* ”lade 35 [stater], nästan hälften av världens befolkning, ner sin röst vid omröstningen i FN:s generalförsamling den 2 mars om att fördöma Ryssland. Bl a Kina, Indien, Vietnam, Irak och Sydafrika. Om man lägger till dem som röstade med Ryssland blir det över hälften”.

Västs deltagande i kriget, åter bekräftat vid Bidens möte förra veckan med de övriga ledarna för Nato, omfattar vapenleveranser och militär utbildning före kriget och införsel av materiel nu. Med all säkerhet finns också västliga underrättelseagenter och militära rådgivare på plats i Ukraina nu.

Dessutom går det inte att reducera Västs roll till enbart militärt stöd. Du intar denna märkliga agnostiska hållning att varken stödja sanktionerna mot Ryssland eller kräva att de hävs. Då bortser du från den roll sanktionerna faktiskt har.

USA:s och dess allierades strategi går ut på att undvika direkt inblandning i striderna med risk för att utlösa vad du kallar ”en ödesdiger spiral” för att i stället slå hårt mot Ryssland ekonomiskt genom att utestänga det från världshandeln, undanhålla den ryska centralbanken tillgång till sina valutareserver och framför allt minska Europas beroende av rysk olja och gas.

Som Nicholas Mulder framhåller i sin nya storartade historiska studie om sanktioner ”betraktas ekonomiska sanktioner allmänt som ett alternativ till krig. Men för de flesta under mellankrigstiden var det ekonomiska vapnet själva kärnan i det totala kriget”, utifrån



erfarenheterna av den blockad Storbritannien och Frankrike införde mot Tyskland och dess allierade under första världskriget.

Det är så Vladimir Putin verkar ha reagerat när han meddelade att han försatt Rysslands kärnvapenstyrkor i beredskap som svar på Västs beslut om ekonomiska sanktioner. Oro för att sanktionerna någon gång, när det passar Washington, kan komma att användas mot Kina är säkert en anledning till Beijings stöd till Moskva.

Den korrekta marxistiska hållningen är att erkänna att det för närvarande både pågår ett inter-imperialistiskt krig via ombud och ett nationellt försvarskrig för Ukrainas del. Det är komplicerat och kräver av oss att stödja Ukrainas nationella rättigheter samtidigt som vi motsätter oss alla åtgärder – bl a sanktioner och Natos vapenleveranser – som ger näring åt den ”ödesdigra spiralen” av inter-imperialistisk upptrappning. Men Lenins och Luxemburgs internationalistiska tradition har något enastående att bidra med – förutsatt att vi inte glömmer bort den tresidiga imperialistiska kamp, som gav upphov till och fortsätter att underblåsa detta krig.

Allt gott,

Alex

---

Översättning: Björn Erik Rosin.